

оплату праці та доходами підприємства і перевищення темпів росту доходів підприємства над темпами росту витрат на оплату праці.

Висновки. На сучасному етапі розвитку економіки України ще не сформовано злагодженого механізму мотивації ефективної праці. Отож, варто констатувати, що процес мотивації праці знаходиться на низькому рівні та здійснюється переважно відповідно до законодавства у вигляді заробітної плати, яка до того ж знаходиться на низькому рівні. Але мотивація праці має велике значення і впливає на діяльність результатів підприємства і соціально-економічне становище працівників підприємства. Також з'ясовано зміст мотиваційного механізму, під яким розуміємо динамічні економічні та соціальні відносини між дійовими особами підприємства: адміністрацією та робітниками, що передбачає єднання процесів оптимізації витрат підприємства і підвищення добробуту та морального задоволення працівників, використовуючи відповідні форми, методи, інструменти та важелі.

Література

1. Давидович І.Є. Управління витратами : навч. посібн. / І.Є. Давидович. – Тернопіль : Вид-во "Економічна думка", 2004. – 228 с.
2. Грецак М.Г. Управління витратами : навч.-метод. посібн. [для самост. вивч. дисц.] / М.Г. Грецак, О.С. Кошуба. – К. : Вид-во КНЕУ. 2002. – 364 с.
3. Колот А.М. Мотивація персоналу : підручник / А.М. Колот. – К. : Вид-во КНЕУ, 2002. – 337 с.
4. Романенков І.Д. Особливості витрат виробництва в умовах сучасної економіки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.01.01. – Економічна теорія / Одеський державний економічний університет. – Одеса, 1999. – 20 с.

Качмарык Я.Д., Цибык О.О. Мотивационный механизм управления расходами предприятия

Рассмотрена комплексная методика мотивационного механизма управления расходами предприятия. Также отражена эффективная система управления расходами относительно мотивации труда и его механизма, который даст возможность достичь экономии ресурсов. Предложены показатели, на основе которых определяется эффективность или неэффективность действия существующих мотивационных механизмов на предприятии.

Kachmaryk Ya.D., Tsybyk O.O. Motivational mechanism of management of enterprise charges

The article describes the complex technique of motivation of cost management company. Also featured an effective system of cost management on motivation and its mechanism, which allows to conserve resources. The indexes, which are determined on the basis of efficiency or inefficiency of existing incentive mechanisms in the enterprise.

УДК 339.187.6

Асист. І.Я. Кулиняк;
студ. О.В. Стрілецька – НУ "Львівська політехніка"

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ РОЗВИТКУ РИНКУ ЛІЗИНГОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Проаналізовано динаміку найважливіших показників розвитку ринку лізингових послуг в Україні: кількість лізингових компаній, кількість та вартість укладених лізингових угод, джерела фінансування лізингових операцій, вартісний розподіл договорів фінансового лізингу за галуззю та видом обладнання.

Ключові слова: лізингові послуги, ринок лізингових послуг, фінансовий лізинг, портфель лізингових угод, суб'єкти лізингу.

Постановка проблеми. В умовах дефіциту чи відсутності власних фінансових ресурсів, підприємства намагаються більше уваги приділяти альтернативним джерелам фінансування своєї виробничо-господарської діяльності. Поряд із такими традиційними формами фінансування, як кредит чи випуск цінних паперів дедалі вагомішого значення набувають лізингові послуги. Проте, почавши розвиватися порівняно недавно, багато потенційних клієнтів, розглядаючи питання про джерела фінансування виробничої діяльності, просто не розглядають лізинг та його переваги, надаючи переваги кредитуванню. Все це спричинено недостатньою поінформованістю. При чому актуальним постає необхідність наукового дослідження динаміки розвитку ринку лізингового ринку для подальшого прогнозування та використання усіх наявних переваг залучення підприємств до цього ринку. Досить цікавим для дослідження ринок лізингових послуг залишається і тому, що він є відносно молодим і надає можливість вирішувати різні аспекти діяльності своїм учасникам: фінансування оновлення виробничої бази, інвестування в інноваційний розвиток, активізація збуту продукції, отримання прибутку тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку ринку лізингових послуг в Україні розглядалися у багатьох працях таких вітчизняних науковців як: Н. Внукова, К. Ковальчук, П. Круш, П. Леус, Н. Подольчак, В. Рошило, Д. Січко, Т. Топішко, Н. Троненко, Г. Холодний, К. Щуцька та інші. Дослідження ринку лізингових послуг проводить Міжнародна фінансова корпорація (IFC) в рамках проекту "Розвиток лізингу в Україні". Проведенням збирання статистичної інформації з метою виявлення тенденцій розвитку лізингового ринку займається Асоціація "Українське об'єднання лізингодавців". Проте ринок лізингових послуг, як відносно молодий, є маловивченим і потребує подальшого дослідження.

Мета дослідження – дослідити та проаналізувати ринок лізингових послуг в Україні з метою виявлення тенденцій та перспектив його подальшого розвитку.

Виклад основного матеріалу. Лізинг, як фінансова послуга, набуває дедалі вагомішої ролі в розвитку економіки України, виступаючи одним із факторів зростання конкурентоспроможності вітчизняних підприємств, підвищення ефективності виробництва, покращення якості послуг, а внаслідок – зміцнення позицій на вітчизняному та світовому ринках.

Лізинг є досить ефективним інструментом активізації інвестиційної діяльності, який дає змогу оновлювати основні фонди з більшими перевагами порівняно з кредитуванням чи покупкою за власні кошти. Завдяки лізингу підприємства мають більше можливостей фінансувати оновлення технічної бази виробництва. Проте, як показує статистика, незначна частка інвестиційних операцій припадає на лізинг в Україні. Починаючи з третього кварталу 2010 р., після фінансово-економічної кризи, ринок лізингу почав стрімко розвиватися і за деякими показниками наблизився до докризового рівня. Основною тенденцією для поточної оцінки потенціалу ринку стала зростаюча активність корпоративних клієнтів.

Упродовж 2004-2008 рр. кількість лізингових компаній збільшується. Цьому сприяють такі фактори: зростання зацікавленості у лізингу з боку іноземних банків, що увійшли на український ринок; зростання обізнаності щодо лізингу серед широкої громадськості та державних службовців; швидкий розвиток фінансових ринків України, а також кращий доступ до кредитних ресурсів. У 2009-2010 рр. спостерігається припинення активного росту кількості лізингових компаній: у 2009 р. – зменшення їхнього числа порівняно з минулим періодом, на 20 компаній (9,6 %); у 2010 р. кількість лізингодавців продовжує збільшуватись (рис. 1).

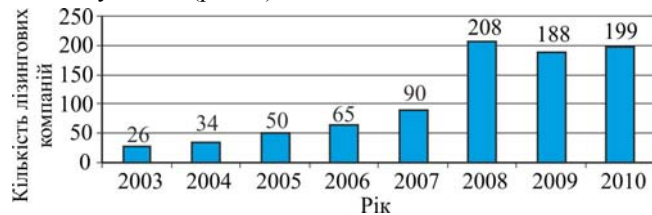

Рис. 1. Динаміка кількості лізингових компаній [1, 2]

У табл. 1 проаналізуємо динаміку кількості лізингових компаній в Україні за 2003-2010 рр. За підсумками 2010 р., відзначилась позитивна динаміка щодо кількості договорів фінансового лізингу, укладених юридичними особами та фінансовими компаніями. Кількість укладених договорів фінансового лізингу за 2010 р. збільшилась на 2088 (69,4 %), порівняно з 2009 р., і становила 5095 договорів (рис. 2, табл. 2).

Табл. 1. Динаміка кількості лізингових компаній в Україні [1, 2]

Рік	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Кількість лізингових компаній	26	34	50	65	90	208	188	199
Відхилення								
2004 р. до 2003 р.								
абс. відн., %	+8	+30,8	+16	+47,1	+15	+30,0	+25	+38,5
2005 р. до 2004 р.								
абс. відн., %	+25	+38,5	+118	+131,1	-20	-9,6	+11	+5,9

Експерти пов'язують тенденцію як з відновленням деяких секторів економіки, так і з появою інтересу до покупки уживаних авто (велика частка договорів лізингу припадає на лізинг автотранспорту). Одним із факторів, що підштовхнули споживача активніше цікавитися можливостями послуг лізингу, стало прийняття у червні законодавчих коректив, що змінили порядок здійснення операцій з покупки-продажу вживаного авто на товарній біржі [5]. У вартісному вираженні обсяг укладених договорів у 2010 р. збільшився порівняно з минулим роком майже вдвічі і становив 4,97 млрд грн (рис. 2, табл. 3).

Спостерігається зменшення частки фінансування за рахунок власного капіталу від 35,49 % у 2009 р. до 13,15 % у 2010 р. та збільшення частки фінансування за рахунок позичкових коштів, зокрема банківських кредитів від 64,5 % у 2009 р. до 86,6 % у 2010 р. [4].

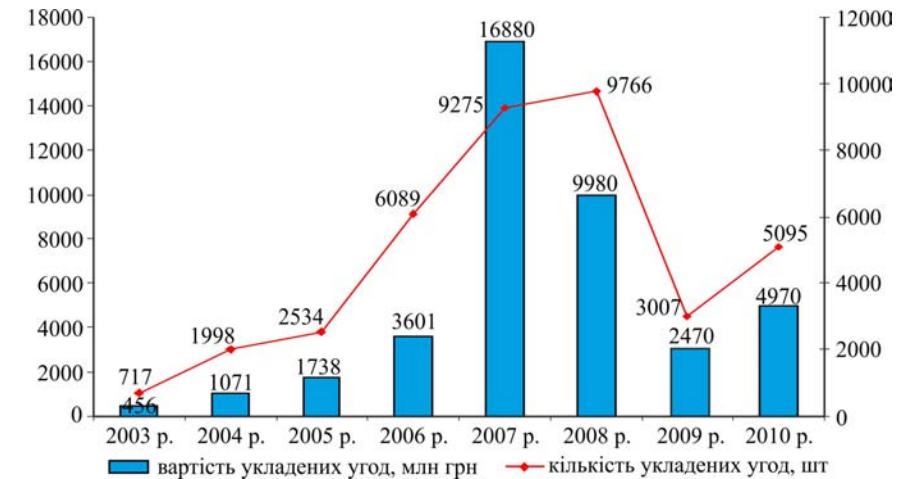

Рис. 2. Кількість і вартість укладених лізингових угод за 2003-2010 рр. [2-4]

Табл. 2. Динаміка кількості укладених лізингових угод за 2003-2010 рр. [2-4]

Рік	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Кількість укладених лізингових угод, шт.	717	1998	2534	6089	9275	9766	3007	5095
Відхилення								
2004 р. до 2003 р.								
абс. відн., %	+1281	+178,7	+536	+26,8	+3555	+140,3	+3186	+52,3
2005 р. до 2004 р.								
абс. відн., %	+491	+5,3	-6759	-69,2	+2088	+69,4		

Табл. 3. Динаміка вартості укладених лізингових угод за 2003-2010 рр. [2-4]

Рік	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Вартість укладених угод, млн грн	456	1071	1738	3601	16880	9980	2470	4970
Відхилення								
2004 р. до 2003 р.								
абс. відн., %	+615	+134,9	+667	+62,3	+1863	+107,2	+13279	+368,8
2005 р. до 2004 р.								
абс. відн., %	-6900	-40,9	-7510	-75,3	+2500	+101,2		

Джерела фінансування лізингових операцій у 2009-2010 рр., що здійснені лізинговими компаніями, наведені в табл. 4.

Табл. 4. Розподіл джерел фінансування лізингових операцій у 2009-2010 рр. [1]

Джерела фінансування лізингових операцій	2009 р.				2010 р.			
	ЮО, млн грн	Ч, %	ФК, млн грн	Ч, %	ЮО, млн грн	Ч, %	ФК, млн грн	Ч, %
Власні кошти	594,1	35,5	0,4	11,9	958,6	27,2	0,04	0,7
Позичкові кошти, зокрема банківські кредити	1079,3	64,49	2,7	88,1	2 557,0	72,7	5,4	99,3
Залучені кошти	0,1	0,01	0,0	0,0	3,8	0,1	0,0	0,0
Всього	1673,5	100,0	3,1	100,0	3 519,3	100,0	5,44	100,0

Примітки: ЮО – юридичні особи; ФК – фінансові компанії; Ч – частка

За 2010 р. загальний обсяг джерел фінансування юридичних осіб – лізингодавців та фінансових компаній – становив 3 524,7 млн грн, що на 110,2 % більше порівняно з 2009 р. У структурі джерел фінансування лізингових операцій сукупний обсяг власних коштів юридичних осіб – лізингодавців та фінансових компаній збільшився на 61,2 % (від 594,5 млн грн станом на 31.12.09 р. до 958,6 млн грн станом на 31.12.2010 р.). За результатами 2010 р. більше ніж вдвічі збільшився сукупний обсяг позичкових коштів, зокрема банківських кредитів – до 2 562,4 млн грн порівняно з 2009 р. [1].

Протягом 2009-2010 рр. у вартісному розподілі договорів фінансового лізингу за галузями змін позицій у галузях-лідерах не відбулося. Найбільшу частку продовжують займати угоди в транспортній галузі (59,36 % у 2010 р., 59,17 % у 2009 р.), у сільському господарстві (12,99 % у 2010 р., 11,59 % у 2009 р.), у будівництві (8,26 % у 2010 р., 10,88 % у 2009 р.) та у сфері послуг (4,97 % у 2010 р., 6,02 % у 2009 р.). Найбільшим попитом серед предметів лізингу користується транспорт (51,83 %), а також техніка, машини та устаткування для сільського господарства (12,85 %) (рис. 3).

У 2010 р., порівняно з 2009 р., спостерігається збільшення на 2,98 % питомої ваги короткотермінових (до 2 років) договорів; зменшення на 2,52 % питомої ваги договорів терміном від 2 до 5 років; зменшення на 2,6 % питомої ваги договорів терміном від 5 до 10 років, а довготермінових (більше 10 років) договорів стало більше на 2,15 % [4].

У 2011-2012 рр. тенденція подовження термінів лізингу зі збільшенням кредитної активності збережеться – лізингові компанії не лише формують, але й підтримують зростання попиту на свої послуги. Прогнозується зниження вартості лізингового фінансування до 17 % у гривні в середньому по ринку. Найпривабливіші умови пропонуватимуться в рамках партнерських програм з автодилерами та у співпраці з банками. За 2-3 роки частка придбаних у лізинг автомобілів досягне 7 % у загальних обсягах автопродажу [6].

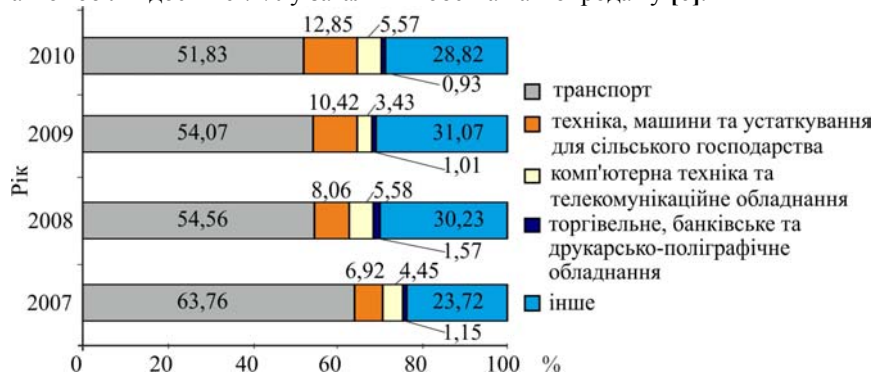

Рис. 3. Вартісний розподіл договорів фінансового лізингу за видом обладнання [3-4]

Висновки та перспективи подальших досліджень. Як показують дослідження, ринок лізингових послуг в Україні починає "набирати масштабності". Перспективність і привабливість лізингових операцій для усіх суб'єктів, які беруть участь в лізинговому процесі, позитивні тенденції роз-

витку економіки України, а також величезна ємність ринку, призводять до того, що потреба у лізингу буде впевнено зростати, що й вимагає ґрунтовнішого дослідження особливостей функціонування ринку лізингових послуг.

Література

1. Підсумки діяльності фінансових компаній, ломбардів та юридичних осіб (лізингодавців) за 2010 рік. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.dfp.gov.ua/fileadmin/download/dpn/fk_2010.pdf.
2. Експрес результати дослідження ринку лізингу України. 2008 рік. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.rla.com.ua/files/survey_ukr.pdf.
3. Підсумки діяльності лізингодавців за 2009 рік. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.leasing.org.ua/ua/bulletin/survey_2009_4.
4. Підсумки діяльності лізингодавців за 2010 рік. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.leasing.org.ua/files/documents/Leasing_market_2010_ukr.doc.
5. Лізинг в Україні: дорого і мало. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.investway.in.ua/lizing-v-ukraini-dorogo-i-malo>.
6. У 2011 році найпривабливіші умови лізингу пропонуватимуться у рамках партнерських програм з автодилерами та у співпраці з банками, прогнозують експерти VAB Лізинг. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.vableasing.com.ua/eng/about/news/2011/04/05/5203>.

Кульняк І.Я., Стрилецька О.В. Анализ динамики развития рынка лизинговых услуг в Украине

Проанализирована динамика важнейших показателей развития рынка лизинговых услуг в Украине: количество лизинговых компаний, количество и стоимость заключенных лизинговых сделок, источники финансирования лизинговых операций, стоимостное распределение договоров финансового лизинга по отрасли и видам оборудования.

Ключевые слова: лизинговые услуги, рынок лизинговых услуг, финансовый лизинг, портфель лизинговых сделок, субъекты лизинга.

Kulynyak I.Ya., Striletska O.V. Analysis of the dynamics of the leasing services market development in Ukraine

The dynamics of the key indicators of the leasing services market development in Ukraine is analyzed: the number of leasing companies, number and value of leasing bargains made, sources of financing leasing operations, cost sharing of the financial leasing bargains per sector and type of equipment.

Keywords: leasing, leasing market, financial leasing, leasing services portfolio, leasing agents.

УДК 330*[342+151]:338.911

Доц. Я.В. Кульчицький, канд. екон. наук –
НЛТУ України, м. Львів

ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИЙ ВИМІР НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК У СИСТЕМІ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИХ ЗАСАД ЇХ ПОРІВНЯННЯ

Розглянуто глобалізаційний контекст порівняння національних економічних систем. Проаналізовано наукові підходи вітчизняних і зарубіжних дослідників до трактування глобалізаційних процесів у контексті обґрунтування теоретико-методологічних засад порівняння сучасних економічних систем.

Ключові слова: економічні системи, національні економічні системи, глобалізаційні процеси, теоретико-методологічні засади порівняння економічних систем.